

Павлюченко О.В.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

**Вплив чинників зовнішнього середовища на зараженість
перлівницевих гельмінтом *Aspidogaster conchicola***

Основні правила екологічної паразитології встановлюють залежність паразитофауни тварин, в тому числі і молюсків, від абіотичних, біотичних і антропогенних чинників [1]. Проте, у малакопаразитологічних дослідженнях дуже бідними є відомості щодо перлівницевих – звичайних представників малакофауни України, які відіграють важливу роль у її водних екосистемах. У молюсків вказаної родини часто зустрічається паразит перикардію і нирок *Aspidogaster conchicola* Baer. Ми намагалися з'ясувати залежність зараженості перлівницевих цим гельмінтом від особливостей стації їх існування.

Для одних видів (*Unio tumidus*, *U. conus*, *U. limosus*, *Colletopterum ponderosum*) характерна висока екстенсивність та інтенсивність інвазії цією аспідогастреєю, у той час як для інших (*U. pictorum*, *U. rostratus*, *Anodonta stagnalis*) вона є низькою. У стоячих та слабкопроточних водоймах рівень їх зараженості вищий, ніж у водотоках. Екстенсивність інвазії молюсків, зібраних у ставках, озерах, на тихоплинних ділянках річок, у 2,1–9,6рази вища, ніж у тварин, зібраних у водоймах з високою проточністю (табл. 1).

Личинки аспідогастрів, залишивши організм своїх хазяїв – молюсків, зберігають життєздатність у водному середовищі всього лише 2–24 год. Протягом цього часу вони повинні знайти інших особин перлівницевих і потрапити у них. У стоячих і слабкопроточних водоймах імовірність зараження молюсків значно вища, ніж у водоймах проточних. Адже швидка течія сприяє винесенню личинок за межі біотопів, населених молюсками, обмежуючи тим самим можливість їх контакту з організмом хазяїна. Саме тому у річках, особливо зі швидкою течією, екстенсивність зараження перлівницевих цим гельмінтом зазвичай незначна (6 – 47%).

Таблиця 1. Зараженість перлівницевих гельмінтом***Aspidogaster conchicola***

Молюск	Водойми	Екстенсивність інвазії, %	Водотоки	Екстенсивність інвазії, %
<i>U. rostratus</i>	Став (с. Ставчани (Ч.))	66,7	р. Гуйва (с. Гуйва (Ж.))	8,3
<i>U. pictorum</i>	Став (с. Велика Кирилівка (Вн.))	63,2	р. Прип'ять (с. Вілиця (В.))	11,1
<i>A. zellensis</i>	Оз. Скоропадське (м. Глухів (С.))	69,2	р. Тетерів (м. Житомир (Ж.))	33,3
<i>C. piscinale</i>	Став (с. Боянівка (Ч.))	90,0	р. Серет (м. Чортків (Т.))	11,1

Рівень зараженості перлівницевих у великих за площею водоймах, як правило, низький. Так, екстенсивність інвазії *U. conus* (р. Вовча) та *C. ponderosus* (Білозірський лиман) становить 20 і 22,2 % відповідно, що в середньому у 3 рази нижче, ніж у менших водоймах.

Отже, зараженість перлівницевих гельмінтом *A. conchicola* значною мірою залежить від особливостей стації їх існування, а саме від ступеня проточності водойми та її площі.

Література:

1. Гинецинская Т.А., Штейн Г.А. Особенности паразитофауны беспозвоночных и применение основных правил экологической паразитологии к характеристики их зараженности // Вестник ЛГУ. – 1961. - №15. - С. 60 - 72.